Республикамнай гүрэндөө таряа тушааха социалис уялгаяа дүүргэбэ

ҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД! Ерэхэ жэлэй тарилгада элбэг хүрэхөөр хаажа түргөөр дүүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй эгээн шухала зорилго болоно

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 242 (9996) | 1962 оной октябриин 12, пятница | Сэн 2 мүнгэн

1962 оной октябриин 11-нэй мэдээгээр республикамнай гүрэндөө 1.251.422 центнер гэхэ гү, али 7.700 пүүд таряа тушаажа, оронойнгоо урда абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Таряа тушаалга, үрэһэ хаалга үргэлжэлһөөр.

Хориин үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынууд октябриин 11-нэй мэдээгээр гүрэндөө 254.575 центнер таряа тушаажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар

И. ИГНАТЬЕВ,
Хориин үйлэдбэриин управлениин начальник

КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжожо, манай Хориин нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата колхоз, совхозуудай ажалшад энэ жэлдэ газар тариалангаа зүбөөр хубаарилан ашаглажа, хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абахын тула нилээд ехэ оролдолго гаргаһан байна. Ургаса багатай обёос, зелёнко гэхэ мэтын ургамалнууд бага таригдажа, сэбэр паарай эзэлдэг газар хороогдожо, орондонь баян ургаса үгэдэг шэниисэ, ешмээн, кукуруза гэхэ мэтэ ургамалнууд ехээр таригдаһан байна.

Хабарай тарилгые хаһа сагтань, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ талаар үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд, аймагуудай партийна, советскэ органууд, мүн колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехэхэн хүдэлмэри хээ. Илангаяа газарай хүрьһые һайнаар элдүүрилхэ үрэһэнэй нормые хүсэдөөр тариха, ургасын хойноһоо харууһалха асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар байгша ондо колхоз, совхозуудта үни холын үзэгдөөгүй баян ургаса туйлагдаа. Илангаяа шэниисын баян ургаса абтаба.

Колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, механизаторнуудай оролдосотой ажалай ашаар гараһан баян ургасаяа хаһа сагтань хуряажа, шэнэ ургасынгаа дээжые гүрэнэй амбаарта оруулха гээшэ манай ээлжээтэ ехэ зорилго байгаа. Энээниие бидэнэр амжалтатайгаар дабажа гараабди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хуряалгын урда тээ үйлэдбэриин управленидэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд сугларжа, совет үнгэргэһэн байгаа. Тэндээ ургаса хуряалгые түргэнөөр, эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэмжээнүүд хараалагдаһан юм. Нэн түрүүн хуряалгын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, механизаторнуудые түлбэриин талаар урмашуулха гэжэ хэлсэгдээ һэн. Хэрбээ комбайнернуудай халаанайнгаа нормо дүүргээд, үдэртэ 20 гектар хүрэтэр хадабалнь нормоһоо дээшэнхи хүдэлмэриин түлөө 1,5 дахин ехэ түлөөһэ үгтэхөөр хараалагдаһан байна. Халаан соогоо 20 гектарһаа 30 гектар хүрэтэр хадаһанайнь түлөө хоёр дахин ехэ түлөөһэн тогтоогдоо һэн. Комбайнернуудай, машинистнуудай 30 гектарһаа дээшэ хадаһанайнь түлбэри гурба дахин ехэ байхаар хараалагдаа. Мүн бүхы сезон соо үгтэһэн даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн механизаторнуудта 25 пүүд хүрэтэр таряа шан болгон үгтэхөөр тогтоогдоһон юм.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар ургаса хуряалга түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, хурданаар ябаһан байна. Хуряалга дээрэ хэдэн олон механизаторнууд шэн зоригтойгоор, эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллажа гараа. Яруунын совхозой комбайнернууд нүхэд **Эрдынеев, Жалсанов** гэгшэд хоёр «С-6» комбайные холбоод, хамтадаа 1400 гектар таряа хадажа, зоно дотороо түрүү зэргэ эзэлбэ. Анаагай совхозой эрхим комбайнер **Базар Цырендоржиев** «СК-3» комбайнаар 475 гектар хадажа, 4542 центнер таряа сохёо. Энэ совхозой комбайнер **В. И. Белоусов** «СК-3» комбайнаар 408 гектар хуряажа, 4447 центнер таряа абаба. Хэжэнгын совхозой комбайнер **Юндэндоржо Жапов** «СК-3» комбайнаар 488 гектар хуряажа, 3840 центнер таряа сохёо. Хүрьбын совхозой комбайнер **Иван Шевченко** «СК-6» комбайнаар 633 гектар хадаа. Яруунын «Победа» колхозой комбайнёр **Цыренжап Лыгденов** «С-6» комбайнаар 620 гектар хуряажа, 6000 центнер суглуулба. Мүн энэ аймагай «Коммунизм» колхозой бэрхэ комбайнер **Петр Климов** «С-6» комбайнаар 600 гектар таряа хадаа. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо бэлоо һаа олон.

Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ гүрэндэ тарян тушаагдаа. Сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байжа, хура бороогой ехээр һаатуулбашье, таряа сэбэрлэхэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хүдэлмэри зогсоогүй. Автомашинын жолоошод үдэрынь комбайнуудһаа таряа зөөгөөд, һүниндөө бэлэдхэлэй пунктда ороо́һо абаашадаг байгаа. Үдын совхозой жолоошон **М. А. Машанов** «ЗИС-150» автомашинаар 4200 центнер таряа комбайнһаа зөөгөөд, 500 центнер бэлэдхэлэй пунктда абаашаа. Мүн энэ совхозой жолоошон **Р. И. Горшков** комбайнһаа 3500 центнер зөөжэ, гүрэнэй амбаарта 250 центнер таряа оруулаа. Чисаанын совхозой жолоошон **Матвей Трофимов** «ЗИС-5» автомашинаар 5000 центнер таряа комбайнһаа зөөгөөд, гүрэндэ 500 центнер таряа абаашаа. Тэрэшэлэн совнархозой нэгэдэхи автомобильна ажахын жолоошод нүхэд **Бекетов, Бальчуков, Иванов** гэгшэд тус тустаа 5—6 мянган центнер таряа комбайнһаа зөөгөөд, нилээд ехэ таряа гүрэнэй амбаарта оруулһан байха юм. Эрэлхэг зоригтойгоор, эсэхые мэдэнгүйгөөр ажаллаһан жолоошод заһаа.

Механизаторнуудай, жолоошодой иимэ оролдосотой һайнаар ажаллаһанай эсэстэ манай зонын ажахынууд ургасаяа саг соонь хуряажа, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Хориин аймагай совхозууд арга боломжонуудаа хаража үзөөд, гүрэндөө 55 мянган центнер таряа тушааха түсэбэй орондо 155 мянган центнер таряа худалдаха гэһэн уялга абаа. Яруунын аймагай колхоз, совхозууд 76 мянган центнер таряа тушааха уялга хараалһан байгаа. Мүнөө эдэ аймагуудай ажахынууд абаһан уялгаяа сүм дүүргэбэ. **Хориин совхозууд октябриин 11-нэй мэдээгээр гүрэндөө 160.027 центнер таряа тушааба. Яруунын аймаг энэ үедэ гүрэндөө 94.548 центнер таряа худалдаба.** Мүнөө үедэ таряа тушаалга, үрэһэ хүрэнгэ хаалга үргэлжэлһөөр.

Гүрэндэ таряа тушааха мүрысөөндэ **Үдын совхоз** (директор нүхэр Батуев, парткомой секретарь нүхэр Романов, ахалагша агроном нүхэр Сабылин) түрүүлжэ, хамта 30 мянган центнер худалдаа гэхэ гү, али түсэбөө гурба дахин үлүүлээ. Тэрэнэй удаа **Анаагай совхоз** (директор нүхэр Цыбикжапов, парткомой секретарь нүхэр Трунёв, ахалагша агроном нүхэр Осипов) уялгаяа дүүргэжэ, гүрэнэй амбаарта 47 мянган центнер таряа оруулаа. Түсэбынь 14 мянган центнер. Гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоодо Хэжэнгын, Нарһатын совхозууд, Яруунын «Победа» колхоз болон бусад ажахынууд ороно. Чисаанын совхоз энэ жэлдэ бултанһаа ехэ таряа тушаахаяа байна. Энэ совхоз гүрэндэ 15 мянган центнер таряа тушаахын орондо тэрэнээ 53 мянганда хүргэхэеэ байна.

Агууехэ Октябриин 45 жэлэй ойн һайндэрэй угтамжада зорюулжа, манай зонын ажахынууд хамта 270 мянган центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулха зорилго табинхай. Энэ зорилгоёо үглөө мүнөө дүүргэхэбди. Мүнөө колхоз, совхозуудта үрэһэ хааха түсэб мүн лэ дүүрэхэеэ байнхай.

НЭРЭТЭЙ СОЛОТОЙГООР ДҮҮРГЭБЭ

Дамдин Будадоржиевай эршэтэ ажалаар омогорхоогүй хүн Ноёхон нютагта хомор. Энэ нүхэрнай колхозойнгоо 3-дахи бригадада комбайнераар ажаллажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараа.

Байгша ондо нүхэр Будадоржиев «С-6» комбайнаар хамта 670 гектар таряа хуряажа, бригадынгаа комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлбэ. Тэрэ абаһан уялгаяа 70 гектараар үлүүлэн дүүргээ юм.

Суута комбайнер Будадоржиевтай мүрысэһэн В. Васильев, Ч. Ринчинов гэгшэдшье һайнаар ажаллаа. Эдэнэр тус тустаа 500-гаад гектар таряа хуряаһан байна. Комбайнернуудай эмхитэйгээр ажаллаһанай ашаар 3-дахи бригада бүхы таряагаа хуряажа дүүргээд, га бүхэнһөө 13—14 центнер ороо́һо абаба.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо туһалхаяа ерэһэн Галуута-Нуурай горно-промышленна училищиин курсантнууд нүхэд Силин, Правдин, Черных, мүн Улаан-Үдын «Труд» фабрикын хүдэлмэришэд Ф. Кравчук, Г. Филиппова болон бусад таряа хуряалгада, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хүдэлмэридэ оролдосотойгоор ажаллажа, үдэр бүриингөө даабарияе 110—120 процент хүрэтэр дүүргэжэ байгаа. Эдэнэр комбайнернуудай һаадгүй ажаллахадань ехэхэн туһа хүргөө. Ноёхонойхид туһалһан нүхэдтөө баяр баясхалан хүргэжэ, һуралсалдаа, ажалдаа амжалтатай ябахыень юрөөһэн байна.

С. Биликтуев,
бригадын тоо бүридхэгшэ.

Нүхэр Н. С. Хрущев Москвада бусажа ерэбэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Туркмени, Таджикистан болон Узбекистанда аяншалаад, октябриин 10-да Москвада бусажа ерээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Ф. Ильичев, А. Н. Шелепин болон бусад Казанска вокзал дээрэ Н. С. Хрущевые угтаа.

(ТАСС).

Крымдэ баатарнуудтай уулзалга болоо

ЯЛТА, октябриин 9. (ТАСС-ай корр.). Летчик-космонавтнууд Андриян Николаев, Павел Попович Крымдэ амараад, мүнөөдэр тэндэһээ бусаба. Тэдэнэй бусахын урда тээ «Коктебель» совхозой бригадир, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Мария Александровна Брынцева замбуулинай дайда соогуур ниидэһэн аха дүүнэртэ айлшаар ерээ.

Манай планетые тойрон космонавтнуудай ниидэжэ ябаха үедэ Мария Александровна иигэжэ бэшээ һэн. Тэдэнэй ниидэлгээр һонирхон баясанаб, тэдэниие өөрымни хүбүүд гэжэ тоолоноб, гэмгүй һайнаар гэдэргээ бусажа ерэхыень хүсэнэб, манайда айлшалхыень тэдэниие уринаб.

Андриян Николаевай, Павел Поповичой санаторидо амаржа байхадань энэ уулзалга болоһон байна. Хүбүүдни гэжэ нэрлэһэн эхэнь баатарнуудта айлшаар ерээ. Мария Александровна тэдэниие тэбэрижэ, таалаа.

— Би зургаан хүбүү хүмүүжүүлээб,—гэжэ тэрэ хэлээ.

— Хайрата эхэ, мүнөө наймаи хүбүүтэй болобот, — гэжэ Павел Попович харюусаһан байна.

Мария Александровнагай шэнэ аша — Павел Поповичой басаган — Наташа тэрэнэй эбэр дээрэ гарана.

Мария Александровна совхозойнгоо ажал хэрэг тухай хөөрөө. Тэдэнэй коммунис ажалай коллектив социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ, жэл ерэхэ тудам виноград бүри элбэгээр суглуулжа абана.

Баатар-космонавтнуудай Крымдэ уулзаһан олон уулзалгануудай нэгэн бологшо энэ уулзалга угаа ехэ хани халуунаар үнгэрөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын элеватор. Таряа тушаалгын үедэ.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Цэдэн Галсанов

ШЭДИТЭ ШУБУУНАЙ ЖЭГҮҮР

...хадуулһан таряанай
...уурһаа харбуулаад,
... таряаша Шубуунай
... хоолосоор заһуулаад,
...һан зорилгыень,
...һан аялгыень
...днай барлаба,
...най найрлаба.
... Шубуун тэгүүлһээр,
... хаяа ниилүүлһээр,
... Баргажан хүрэтэр,
... Иисэнгэ хүрэтэр —
...жэлтэ талыень
...лосоор хүреэлбэ,
... мэргэн солыень
... түүрэбэ:
...ан сая пүүдэй

Домогто һайхан үдэ һодоор
Наранай туяа һэлюурдэзд,
Нармай талаяа онгосодоод, —
Түрэл Байгалай талархал
Түбэй Москвада мэдүүлбэ,
Түнхэн-Саянай айладхал
Партиин ЦК-да үргүүлбэ.
Би, поэт, тэрэ дали дээрэнь
Бэшэнэм шүлэгөө үдэрөөрнь...
Амаршалнаб арадаа үндэр нэрээрнь,
Урялнаб нүхэдөө баян түрөөрнь.
Дууданаб хүлхэ газарай соло,
Дууланаб хүхэ тэнгэриин толо:
О, шэдитэ Шубуунай жэгүүр —
Омог арадайм баярай һэлюур!

Манайшье туһа бии даа!

...Улаан-Үдын хэлхээ ...ой электротехникумэй ... Хориин аймагта хү... Багша Мандатов ...ий Викторович түрүү...нгэ тосхондо ерэхэдэ...нарые, нэгэдэхи кур..., хоёр бүлэг болгожо ... һэн.

...үлэгнай таряа хуряал...аллаа, нүгөөдэмнай ...алгада ябалсаа бэ...ан боложо, республи... хонишон, СССР-эй ... Соведэй депутат ...уянтуевай бригадада ...эшэбди. Үбһэ тар...аллахаһаа эхилээд, ...гадашье ябаабди.

Ажалдаа ханамжатайгаар хандаһанаймнай түлөө нүхэр Буянтуев маанарта халуун баярые хүргэжэ, һуралсалаймнай шэнэ жэлдэ амжалта туйлахые хүсөө.

Буянтуевай механизированнэ бригада энэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүбшэлэн дүүргээ. 6000 центнер үбһэ бэлэдхэхынгээ орондо 6023 центнер бэлэдхэһэндэнь бидэшье баяртайбди. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Буянтуевай отара тэжээлээр дутангүй, һайн ондо орохонь. Эндэ манайшье туһа бии гэжэ һананабди!

Валерий Бубеев,
Володя Филонов.

...бликын колхоз, ...удта таряа гүрэндэ ...даха түсэбэй ...ргэлтэ тухай

...оной октябриин ...-най мэдээн

	Бүхыдөө худалдагдаһан тушаагдаһаниинь (центнерээр)	Түсэбэй дүүргэгдэһэниинь (процентээр)
	19900	136
...эй	246534	189
	50824	159
	83591	159
	14163	—
... управлени		
	425012	179
	59760	130
	49560	102
	14419	103
	41297	90
...управлени		
	164982	106
	128535	109
	66494	66
	4039	43
	81910	110
...управлени		
	280978	94
	83846	112
	128697	232
...управлени		
	212543	163

Үрэһээ хаажа дүүргээ

Эрхим шанартай ороо́һо таряанай үрэһэн — үндэр ургасын үндэһэн гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүй.

Эгээл тиимэһээ Хяагтын аймагай Погранична совхозойхид гүрэндөө ороо́һо таряа элбэгээр худалдажа, социалис уялгаяа түргэн дүүргэхын тула тэмсэхынгээ хажуугаар, ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрэһэ ехээр хаажа абахын тула баһал оролдоо. Тус совхоз энэ жэлдэ ороо́һо таряанай бараг һайн ургаса абажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта 30 мянган центнер таряа, тэрэ тоодо 25 мянган центнер шэлэмэл һайн шэниисэ оруулаад байна. Мүн өөһэдынгөө хэрэгсэлдэ хүсэд хүрэхөөр 22 мянган центнер сортовой үрэһэ һайнаар сэбэрлээд, тэрэнээ хатаажа, илгажа, зохидоор хадагалба.

С. Васильев.

ВЦСПС-эй Президиумдэ

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ДУНДА ЯБУУЛАГДАДАГ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

«Эхэнэрнүүдэй дунда профсоюзна организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри һайжаруулха тухай» ВЦСПС-эй Президиум тогтоол батална абаа.

Энэ шиидхэбэри соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Социализм үйлэдбэриин ажалда хабаадалсаха үргэн ехэ арга боломжо эхэнэрнүүдтэ олгоо. Хүдэлмэриин үдэрые богони болгоһон, үйлэдбэриие оньһожоруулһан, автомадаар зэбсэглэһэн ушар ажалые хүнгэдхэхэһөө гадна, үйлэдбэриин, наука болон соёл культурын элдэб һалбаринуудта эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргые бүри ехээр дээшэлүүлээ. Ороной арадай ажахыда 47 миллион эхэнэр хүдэлдэг. 300 мянга гаран эхэнэр врачаар, 1 миллион 400 мянган эхэнэр багшаар хүдэлнэ, 150 мянган эхэнэр научна хүдэлмэри хэнэ.

Партиин XXII съездын, КПСС-эй Программын хараалһан асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэ совет эхэнэрнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэр коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана, ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхын, промышленностьда, барилгада, транспортда, хүдөө ажахыда гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэнэ, коммунис ажалай түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ эдэбхитэй хүсэн боложо хабаадалсана.

Гэхэтэй хамта зарим предприятинууд болон барилгануудта эхэнэрнүүдэй ажаллаха тааламжатай эрхэ байдал бии болгогдоногүй, тэдэнэй үйлэдбэриин мэргэжэл шадабари, юрэнхы эрдэм, культурно-техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зохихо туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

Эхэнэрнүүдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри эрид һайжаруулхыень профсоюзуудай центральна, республиканска, хизаарай, областной комитедүүд болон соведүүдые, фабрично-заводской, хүдэлмэришэнэй комитедүүдые болон месткомуудые ВЦСПС-эй Президиум уялгалаа. Үйлэдбэридэ эхэнэрнүүдые олоор хабаадуулха, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, долоон жэлэй түсэбые, үйлэдбэриин даалгабаринуудые, социалис уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, техническэ дэбжэлтын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ эхэнэр-хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ зорилготой хэмжээнүүдые хараалжа, бэелүүлхэ гэжэ профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдтэ дурадхагдаа.

Профсоюзна организацинууд хадаа наука болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые, экономическа болон техническэ эрдэмые эхэнэрнүүдэй дунда үргэнөөр тайлбарилха, коммунис ажалай коллективүүдэй, ударнигуудай, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлдэ түшэглэн тэдэниие хүмүүжүүлхэ ёһотой гэжэ тогтоол соо хэлэгдэһэн байна.

Промышленна предприятинуудта, барилгануудта, транспортда болон совхозуудта эхэнэрнүүдэй хэдэг ажал тухай хуулиин ямараар дүүргэгдэжэ байһые гурба һарын болзор соо совнархозуудтай хамта шалгахыень профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдтэ ВЦСПС-эй Президиум дурадхаа. Эмэгтэй хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин-ажаһуудалай эрхэ байдалые, ажал хамгаалгые, усалталгаһаа һэргылгые һайжаруулха, хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулжа, эхэнэрнүүдэй ажал хүнгэдхэхэ зорилготой хэмжээнүүд предприяти бүхэндэ хараалагдаха ёһотой.

Эхэнэрнүүдые коммунально-ажаһуудалай талаар хангадаг эмхи зургаануудай, ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудай тоо олон болгохо, медицинскэ хангалгые һайжаруулха талаар, тэдэнэй дунда политическэ, культурно-ниитын хүдэлмэри шангадхаха талаар профсоюзна организацинуудай зорилгонууд тогтоол дотор тодорхойлогдоһон байна.

Асуудалнуудые хараалхын, эхэнэрнүүдэй элүүрые хамгаалга, ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдал болон амаралтые, үхибүүдые хүмүүжүүлгые һайжаруулгатай холбоотой асуудалнуудые бэелүүлгэдэнь ниитын организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхын тулада эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха талаар ниитын комиссиие ВЦСПС-эй Президиумэй дэргэдэ байгуулха гэжэ шиидхэгдэв.

Харитон Албегов шэнэ илалта туйлаба

ОРДЖОНИКИДЗЕ. (ТАСС). Осетиин кукурузашадта мүнөө жэл бэрхэтэй байба. Хабарай тарилгын үедэ аадар бороо ехээр ороо. Зундаа шииг ехээр хэрэглэхэ сагтань халуун үдэрнүүд болоһон байна. Гэбэшье Кировскэ районой «Хумалаг» гэжэ колхозой таряашад бүхы ургамалнуудай баян ургаса абаа. Социалис Ажалай Герой Харитон Албеговэй звеногой поли дээрэ кукуруза илангаяа һайнаар ургаа.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ нүхэр Албегов багашагууд талмай дээрэ кукуруза ургуулдаг байһан. Энэ хабар кукурузынгаа талмайе 200 гектар хүрэтэр ехэ болгожо, 100 гектарһаань буурсаг, бэшэ талмайһаань силостэ хэрэглэгдэхэ эшэ набша абахаар хараалаа.

Харитон Албеговэй даадаг хадалиг газарай түрүүшын гектарнуудһаань 130 центнер орооһон абтаа. Пабтар газарһаань кукурузын бүри һайн ургаса хуряагдаа.

Агротехническэ түрүү арга зорилгоор хэрэглэһэнэй ашаар ажалай шэнэ илалта туйлагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. П. Нехорошков гектарай 400 центнер ногоон набша ургуулаа. Челябинска областиин Ново-Троицко совхоздо тэрэ механизатораар ажалладаг. Уралай энэ кукурузашанай амжалта тухай дүтэ шадарайнь областьнуудай хүн зон мэдэхэ болонхой. Эрхим кукурузашанай дүй дүршэлые халан абахын түлөө Урда Уралай олон ажахынуудай түлөөлэгшэд Аркадий Павловичта ерэнэ. Зураг дээрэ: СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. П. Нехорошков.
ТАСС-ай фотохронико.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

Шэнэ фильмүүд харуулагданагүй

Хориин аймагай Хүртэй тосхондо модоной ажахын олон хүдэлмэрилэгшэд ажаһуудаг юм. Теэд эндэмнай шэнэ фильмүүд үни заяанайшье харуулагданагүй. Ушар юуб гэхэдэ, Хориин аймгүйсэдкомой культурын таһаг зурган автомашинатайшье һаа, Хэжэнгын зонодо ори ганса автомашина ябуулдаг юм. Тэрэнь али болохо шалтагһаа Хүртэй хүрэтэр 1962 оной гурбадахи квартал соо аяар 13 шэнэ фильмүүдые абаашангүй, Хэжэнгэ асараад, һөөргэнь город ябуулжархиһан байна.

Дурсагдаһан хайхарамжагүй ябадалай түлөө Хориин культурын таһагай эрхилэгшэ нүхэр Саможапов юун гэжэ хэлэхэ юм ааб?

А. Михайлов.

Н. Г. Загладын бэшэг зүбшэн хэлсэн...

СЭДЬХЭЛЭЙ СЭБЭР—БАЯ... АЖАЛАЙ ҮРЭ—АЛДАР...

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ЭЗЭН БАЙ...

Кабанскын совхозой отделенинүүдтэ партийна суглаанууд боложо, Украинын суута звеньевод Надежда Григорьевна Загладын бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ байнад. Хоёрдохи отделениин партийна суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунист С. В. Аверин иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Манай отделениин гол ажахы шубуун ажал гээшэ. Отделениимнай хүдэлмэришэд абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэн, ажал хүдэлмэридөө горьтойхон амжалта туйлаа. Энэ жэл 400 мянган үндэгэн инкубаторта оруулагдажа, 325 мянган тахяа, нугаһанай дальбараанууд дэгжээгдээ. Хахад миллионһоо үлүү үндэгэ, хэдэн зуугаад центнер шубуунай мяха абажа гүрэндөө худалдаа.

Эдэ амжалтанууд отделениин олонхи хүдэлмэришэдэй дааһан хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, оролдосотой шударгыгаар ажаллаһанайнь үрэ дүн болоно. Илангаяа манай түрүү шубуушад нүхэд Анохина, Суворова, Турубанова гэгшэд жэшээтэ һайнаар ажаллаһан байна.

Коммунистнар Федоров, Суранов гэгшэд адуу малай тоо толгой олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар абаһан уялгануудай дүүргэлтэ тухай хэлэхэ зуураа, ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэхи дутуу дунданануудые элишэлэн шүүмжэлбэ. «9400 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхын орондо, арайхан гэжэ 7100 центнер бэлэдхээбди. Силос дараха түсэбөө миил 45 процент дүүргээбди. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, отделениин зарим хүдэлмэришэд, илангаяа гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ муугаар хабаадаа» гэбэ.

Ургаса хуряалгы... дунданууд тухай ... нүхэр Ф. В. Суворов... бэ. Үдэрэйнгөө даа... үлүүлэн дүүргэдэг к... нууд нүхэд Соснин, И... лон бусад нэгэшье д... туулаа, урмашуу... Ажалшадай дунда н... тическэ, хүмүүжүүлг... мэри һулаар ябу... Н. Г. Загладын бэш... зэгы удхые хүн бүх... гуулжа үгэхэ талаа... на организаци мүрт... абанагүй гэжэ тэрэ... бэ.

Хүдөө ажахын пр... дые абаха, гүрэндэ ... талаар абаһан у... нэрэтэй түрэтэйгөөр ... тула бэелүүлэгдэх... ябуулгануудые парт... лаан баталан абаа.

Б. ...
КПСС-эй Ка...
райкомой инс...

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ХӨӨРЭЛДӨ...

«Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин коммунис ажалай гүүртын һаалишадай суглаан боложо, нүхэр Н. Г. Загладын статья тухай райкомой пропагандист нүхэр Сукнев элидхэл хэбэ.

Эндэхи гүүртын һаалишад 1962 оной январь һараһаа эхилэн, һү һааха уялгаяа ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Сентябрь һарада гүүртээрээ 30.000 литр һү һааха аад, тэрэнээ 3 процентээр үлүүлээ.

Коммунист Доржо Шареевич Цыреновэй хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай тус гүүртэ энэ жэл малай хоол элбэгээр бэлэдхэбэ. Илангаяа зелёнко, үбһэ ба һолоомон ехээр бэлэдхэгдээ.

Энэ суглаан дээрэ гүүртын моторист нүхэр Цыбик-Доржо Аюшиев иигэжэ хэлээ: «Бидэ мүнөө жэлдэ силос бардам хүрэхөөр дарабабди. Энэ силосэймнай ёхэнхинь ешмээнэй, обёосой һолоомоор дарагдаба. 1—2 нүхэн соо кукурузын силос хэгдэнхэй. Кукуруза муугаар ургуулдаг шалтагааншье мэдээтэй ааб даа.

Нэн түрүүн бидэ газараа муугаар элдүүрилнэбди, тодорхойлон хэлэхэдэ, агротехникын эрилтэ дүүргэнэгүйбди.

Манай колхозой газар һайн, теэд тэрээндээ ёһотоор дурланагүй гээшэбди.

Шэбхэ багаар гаргадаг байһанһаа газарнай үрэжэл муутай болонхой. Жэл бүри мянгаад тонно шэбхэ гаргагдахаар хараалагдадагшье һаа, түсэбэй хахадыньшье дүүргэгдэнэгүй. Манай гүүртэ 1962 оной эхеэр томодхогдоһон байгаа. Тиигээд хэдэн трактор, бусад олон янзын техникэ, машинануудшье бии болонхой. Урда жэлдэ намарай паар ехээр хахалһанай ашаар ороохото ургамалай үндэр ургаса абаабди.

Манай эбэртэ малай... тариһан шэниисэ, еш... бүриһөө 10—12 цен... са гараа.

Һү ехээр һааха гэ... са ехээр абаха шуха... таряаланда дурла... ёһоор, үнэн һэшхэл... лаха хэрэгтэй гэжэ... хин хэлэхэ байнаб. ... һаа, манай газар ба... үгэжэ шадаха гэжэ І... лада тон зүб бэшэнэ.

Манай колхоз Зэ... соо һү һаалгаар түрү... ябана. Тиихэдэ мү... гүүртэ колхоз дотор... ябана. 1962 ондо һү... сэбөө ноябриин 7-до ... гэхэ гэжэ уялга аб... Энэ уялгаяа бидэ х... дүүргэхэбди.

— Һайн даа! гэжэ... арадайнгаа хэлэхээ... хабди,— гээд нүхэр... үгэеэ дүүргэбэ.

Ц. С...

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозойхид гүрэндөө 40 мянган центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэв. Зураг дээрэ: совхозой гурбадахи отделениин комбайнер Амар Жанаев (зүүн гарһаа), жолоошон Пурбэ Рампилов, шэгнүүршэн Даба Жанаев, түрүү хүдэлмэрилэгшэ Нимасу Бальжитова, эдеэ шанагша Жалма Дылыкова.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Социалис орнуудаар

Шэнэдхэн хубилгагдаһан хизаар

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Урдань хүн зоной һуудаггүй зэрлиг хизаар байһан Кэма гэжэ хадалиг газар нютаг КНДР-эй арадай засагай тогтоһон сагһаа хойшо танигдашагүйгөөр хубилаа. Энэ райондо мүнөө гуша гаран томо болон жэжэхэн промышленна предприятинууд хүдэлнэ. Жэл соо 20 миллион метр лён бүд нэхэжэ гаргаха шэнэ фабрика, мүн жэл бүри 20 мянган тонно саарһа гаргаха фабрика баригдажа байнхай.

Алта, мүнгэ, зэд, сайр, вольфрам, слюда болон бэшэшье ашагта малтамалаар баян уурхайнууд тэндэ олдоо. Содусуска томо ГЭС эндэ мүнөө бодхоогдожо байнхай, мүн лэ Поченско хүсэтэ ГЭС-ые бариха бэлэдхэл хэгдэнэ.

Энэ нютагта хүдөө ажахы шууд хүгжэнэ. Түрүүшын мянган гектар хахалагдажа, хартаабхын, лёной, хмелиин, саахарай свёклын түрүүшын ургаса абтаһан байна. Ойрын 10 жэлэй туршада 10 мянгаад гектар шэнэ газар ашатлагдаха.

Совет хэблэл Болгарида тараагдана

СОФИ. (ТАСС). Болгариин Арадай Республикада 1150 советскэ газетэ, журналнууд тараагдана. «Правда» газетые Болгариин хүн зон илангаяа ехээр һонирхон уншадаг. 20000 хэһэг «Правда» эндэ тараагдана. «Огонек», «Советский Союз», «Работница», «Крестьянка» гэжэ журналнууд 15000-16000 хэһэг, «Пионерская правда» газетэ 12500 хэһэг тиражтайгаар тараагдадаг байна.

ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗАМДАА

Үнэн һэшхэлэй дүлэтэмэ үгэнүүдээр нүхэдтөө хандаһан Надежда Григорьевна Загладын бэшэгые мүнөө хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, хамтын болон гүрэнэй хэрэг, зөөридэ эзэн ёһоор, бодомжотойгоор хандажа, ажалайнгаа бүтээсые бүри ехээр дээшэлүүлхэ хүсэл зориг хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ түрэнэ. Эгээл энэ сэдьхэлээр орьёлһон манай колхозой гэшүүд абаһан түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын, ажаһа байдалаа саашадань арьбадхан һайжаруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна.

Колхознай байгша оной хахад жэлэй дүнгөөр аймаг соогоо түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн юм. Тиигэжэ колхознигуудай урма зориг улам бадаржа, абаһан Улаан тугаа алдахагүйн түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Һаалишад Гарма Дондокова, Янжима Дамбаева, Гарма Шагдурова гэгшэд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Эдэнэр үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха гэһэн уялгануудаа 11 һарын туршада дүүргэхээр зоригжоо. Тахяашан Цырендоржо Тунжинов, мал адуулагшад Бадма Галсанов, Буда Ринчинов болон бусад бүтээсэтэй ажалай эрхим жэшээ харуулна. Коммунист нүхэр Тунжинов гэр бүлөөрөө тахяа харууһалга дээрэ ажаллажа, гүрэндэ жэл соо 48 мянган үндэгэ худалдаха түсэбые бүри августа һара соо үлүүлэн дүүргээ һэн. Хамта 68 мянган үндэгэн худалдагдажа, уялгамнай холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Абаһан Улаан тугаа алдахагүйн түлөө дэлгэрһэн мүрысөөнь һайн үрэ дүн харуулба. Малай ашаг шэмэ гүрэндэ худалдаха 9 һарын түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ: гүрэндэ 1055 центнер мяхан, 2372 центнер һүн, 188 центнер нооһон худалдагдаа. Жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхын тула бүхы арга боломжотойбди.

Ерэхэ жэл малайнгаа толгойе улам олошоруулхын, хүдөө ажахын продукци абалгые үшөө ехээр дээшэлүүлхын тула малай элбэг тэжээл бэлэдхэгдээ, үбэлжэлгын байранууд һайса заһабарилагдажа, дулаалагдана. Нёдондонойхидо орходоо нилээд ехэ үбһэн бэлэдхэгдээд, үнеэн бүхэндэ 7—8 тонно кукурузын силос дарагдаһан байна. Мүн горьтой ехэ һолоомо, зелёнко хуряагдаа.

Гэбэшье колхоздомнай дутагдалнууд, элирүүлэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ замдаа дутагдалнуудаа усадхан, арга боломжонуудаа элирүүлэн, ерэхэ жэлдэ үшөө ехэ амжалтануудые туйлахаар ажалланабди.

П. Очиров, Захааминай «Красный Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ.

Бургаастайн таряашадай амжалта

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад Эхэ орондоо 7400 центнер таряа тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Хадагдаһан полинууд һолоомоһоо сэбэрлэгдэжэ, тэндэнь намарай паар түлэг дундаа хахалагдажа байна.

В. Будажапов.

Хүршэ областиин һонин

Газараа эзэн ёһоор эдлэ...

(Эрхүүгэй областиин Алайрай совхозой таряашадай дүй дүршэл тухай)

Энэ совхоз область дотороо томохон, олон һалбаритай ажахынуудай нэгэн юм. Эндэ 9 отделени, 24 комплексно бригада бии.

Тус совхозойхид хамта 45,4 мянга гаран гектар элдүүриин газартай, тэрэ тоодо 34395 га таряалантай, жэл бүри тэрэнэйнгээ 22,7 мянга гаран га газарта ороохото ургамалнуудаа тарижа, үндэр баян ургаса абана. Мүн ажахыдань бүхыдөө 7621 толгой эбэртэ бодо мал, 3600 гаран үнеэд, гунжад, 5 мянга гаран хонид, 3700 гахай, нилээд олон шубууд үсхэбэрилэгдэнэ. Совхозой алишье һалбарида машина техникэ, элдэб оньһожоруулга ехээр хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ 160 трактор, таряа хуряаха 70 гаран комбайн гэхэ мэтэ машинанууд хүдэлөө.

Үнгэрөөшэ жэлдэ совхозойхид ажахынгаа һалбаринуудые зүбөөр хүгжөөжэ, бүхы хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхээд, гүрэндөө мяха, һү, үндэгэ болон бусад продукци элбэг ехээр худалдажа, 470,5 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаад, Эрхүүгэйнгээ область дотор түрүү һуури эзэлээ. Илангаяа абтаһан продукциинь үнэ сэн эрид хямдарһан байна. Жэшээнь, центнер таряанай өөрынь үнэ сэн оройдоол 2 түхэриг 37 мүнгэтэ болоо. Мүн һаагдаһан һүнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа һураггүй бага, миил 54 мүнгэтэ болоо юм. Тэрэшэлэн гаргаша багатайгаар үхэрэй, гахайн мяхан ехээр абтаа.

Эдэ бүгэдэ нэн түрүүн газар таряалангаа зүбөөр элдүүрилээд, сэбэр паар бэлдэхэ, ногоо тариха гуримһаа арсажа, пропашной ургамалнуудые ехээр таридаг болоһоной ашаар туйлагдаа.

—Гол баялигнай газар таряалан гээшэ,—гэжэ эндэхид тон зүб тоолоно.

Тиимэһээ ажахыдаа бии байһан таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарай гектар бүхэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдоно. Илангаяа хахалһан газараа үргэдхэжэ, тэрэнэйнгээ га бүриһөө тэжээлэй единицэ шадаал һаа ехээр абахын тула горьтой оролдолго гаргагдана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 1196 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Хэрбээ 1960 ондо совхоз ургаса багатай сабшалангай га бүриһөө дунда зэргээр 5,4—9,1 центнер тэжээлэй единицэ абаһан һаа, нёдондо тэрэнээ элдүүрилээд, элдэб ургамал тарижа, га бүриһөөнь 18,1 центнер орооһо гэхэ гү, али 21,72 центнер тэжээлэй единицэ абажа шадаа.

Эгээл тиимэһээ эндэхид ойрын 2-3 жэлэй туршада үшөө 3100 га ургаса багатай сабшалан, бэлшээриин газар хахалжа һайнаар элдүүрилээд, ороохото-бобово ургамалнуудые, кукуруза тариха түсэбтэй.

Тэрэшэлэн 2000 гектар хужартай, намаглиг газар һая болотор хэндэшье хэрэглэгдээгүй байгаа. Мүнөө совхоз тэндээ донник таряад, га бүриһөө 12,6 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абажа, тэрэнһээ 3,6—3,5 центнер үрэһэ хуряагаа. Энэ газартаа хоёр жэл соо донник ургуулаад, һүүлдэнь үрэжэлтэй болгожо хахалха юм. Тиигэжэ тус ажахыда хүсэд хэрэглэгдэдэггүй, ашаг үрэгүй хэбтэдэг газар үгы шахуу болонхой.

Тэдэнэрэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, манайшье республикада Сэлэнгэ, Зэдэ, Яруна гэхэ мэтэ үргэн уужам нютагуудта хэды ехэ газар хүсэд ашаглагдаагүй байна гээшэб! Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудые абаад үзэхэдэ, тэндэ бүхы элдүүриинь газарай оройдоол 26 процентнь хахалагданхай. Эндэмнай хужартай, уһа намагтай гээд орхигдошонхой, ургаса үгэдэггүй айхабтар ехэ газар бии бшуу. Мүн ой модо, һөөг бургааһанһаашье сэбэрлэжэ ашаглаха газар ехэ. Эгээл доогуур абажа тоолоходо, Сэлэнгын аймагта 20—25 мянган гектар ашаглан элдүүрилхээр газар олдохо.

Алайрай совхозойхид элдүүрилэгдэжэ байһан таряалангайнгаа га бүриһөө шадаал һаа ехэ ургаса абаха, олзо доход элбэгээр оруулха гэжэ оролдоно. Нэн түрүүн ургаса багатай элдэб ургамал ногоо, обёос гэхэ мэтые тарихаяа болёод, орондонь шэниисэ, кукуруза, саахарай свёкло, горох гэхэ мэтые элбэг ехээр тарижа, һайнаар ургуулдаг болоо. Мүн сэбэр паарай газар эрид хороогдоо. 1959 ондо совхоз гектар бүриһөө 14,4 центнер шэниисын ургаса абаһан байбал, нёдондо тэрэниие һураггүй ехээр тарижа, хамта 16 мянган га таряалангай гектар бүриһөө 18,1 центнер орооһо абаа. Байгша ондошье тэрэнһээ доошо бэшэ ургаса абтанхай. Тэжээлэй ургамалнууд сооһоо кукурузын тарилга 1200 гектарһаа 4435 га хүрэтэрөө үргэдхэгдэжэ, гектар бүриһөө дунда зэргээр 300—400 центнер ногоон эшэ намаа хуряагдадаг болонхой. Тиихэдэ һүүлэй 3 жэл соо саахарай свёклын бараг һайн ургаса абтажа, га бүриһөө 5 мянганһаа бага бэшэ тэжээлэй единицэ хуряагдана. Горох амяарынь, үрэһыень дээшэлүүлэгдэһэн нормоор тарижа, ехэ ургаса абана.

Сэбэр паар хороожо, имагтал пропашной ургамалнууд... ридаг болоходоо, таряа... риһөө тэжээлэй единица... луулна бшуу. Жэшээнь... паарлагдан хахалагдажа... ряалангай га бүриһөө ... шада 55 центнер тэжээ... гэхэ гү, али жэлдээ ге... центнер ургаса абтаа. ... кукуруза, саахарай свё... жэ байгаад тарижа, ... гурбан жэлэй турша... 135,3 центнер тэжээлэ... гэхэ гү, али жэлдээ ге... центнер ургаса абаһан ... гэжэ пропашной ургама... ридаг болоһоной ашаар ... ургасые хоёр дахин ... ха юм. Мүнөө эндэ бүх... гайнь оройдоол 3 про... паар үлэнхэй. Тиимэһ... ряалангайнгаа ургаса ... һолоомоһоонь сэбэрлээд... хахалжа паар болгоно... паар гүнзэгыгөөр хаха... лоод, хүрьһыень жэгда... руулна.

Совхозойхид бүхы ор... гамалнуудаа имагтал ш... товой үрэһөөр таридаг. ... рэнээ заабол хэрээһэлү... ха, һүүлдэнь хүрьһые... лан даруулдаг байха ю... дын ашаар эндэхид, н... уларилай таарамжагүй ... бүриһөө дунда зэргээр ... ургаса хуряажа, гүрэнд... ган центнер эрхим ша... худалдаа. Энэ жэлдэ ү... үнэтэ ургамалнууд: «С... шэниисэ, мүн кукуруз... свёкло, горох, бобы ур... раггүй ехээр тарижа, ... абанхай. Байгша ондо ... дондонойхиһоо 220 мя... рээр ехэ орооһо таряа ... орондоо нилээд ехэ та...

Эдэнэй дүй дүрша... хэрэглэжэ, орооһо тар... бусад ургамалнуудай ... ургаса абадаг болохо а... манай республикын а... совхоздо бии.

С...

Усть-Алимска ГЭС-... һаядаа эхилхэнь. Бра... электростанциин барил... ниие бүтээхэ юм. З... автомашинын харгы ... байна.
ТАСС-ай фото...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной октябрьин 12.

РЕПОРТАЖ

Хүнэй ами абарагшад

оройхон телефоной ...рьяба. Хажуудань ...гаахан халаадтай ...убкыень абаһаар: ...убликанска больни... ...гиин таһагһаа шаг... ...ние дуудаабта? — ...ээ бүри һонорхон ...гваба. Удабашьегүй ...гамнай хөөрэлдөө... ...шэр удхые дежурна ...улгаба. Тэрэ дары ... үүдэнэй хажууда ...өмашина ерэбэ.

...й хаһа үни дүүрэжэ, ... болобошье, больни... ...игай гурбадахи даб... ...итрын гал ялалза... ...онь үдэрһөө һаруул. ...иршье гаранагүй, ...адимир Васильевич ...дэг столой хажууда ...р шэбэнэн татажа, ...иртаа хандана. Ду... ...нь буржагар дуһал... ...болонхой. Хэдэн час ... эсээ ха юм. Хэ... ...ьшье һаань, хүнэй ами ...эргэтэй! Иигэжэ бо... Владимир Василье... ...эшье мэдэнэгүй.

...и хирург Владимир ...ич Балдынов үшөө ... ами абарһан бай... ...ой тосхондо ажаһуу... ...өр Грудинин мэдээ... ...ольницада асараг... ...һүниндөө хүндэ опе... ...ожо, амияа абаруул...

...й ушар хирургнуу... ...эридэ ходо дайрал... ...аримдаа врачнар ... баханда бэшэ, ха... ... ами наһа абархын ...һүниндөө ажалладаг ...ирургнуудай ажал ... гэжэ хүнүүд зүб... ...дэг.

...операци хэжэ, хүниие ...байдаг нүхэр Балды... ...өө нютагаархид, зам... ...а гэнтэ үбшэлжэ ...а ороһоншье хүнүүд ... Сэлэн-Дүүмэ тос... ...элэнгэ) ажаһуудаг, ...а дабаһан үбгэн ... хирург Балдыновай ...рда Галуута нуурай ...ольницада ажаллажа ... операцида ороод, ...хабар баһал Влади... ...ьевичта ерэжэ хоёр... ...алуулаа.

...нь хада хүнэй үб... ...абарха хүн байгаагүй ...ион залуу наһандаа ...аһа бараһаншье ...ол совет медицинэ... ...б үбшэниие аргалжа ...игээд үхэһэншье ... оруулхаар болоод байна,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Рязанска областиин Шиловскэ районой шубуунай комбинадай хүдэлмэришэн Н. И. Медведев Улаан-Үдын мяханай комбинадта ойро зуураар ажаллахаяа ерээд хүндөөр үбшэлжэ, хотодоо операци хүүлээ. Эндэ эдэгэжэ гараад, нютагаа бусахаяа байхадаа: «...һайнаар эмшэлжэ, анхаралтайгаар хандаһанайнь түлөө врач Балдыновта, медицинскэ сестра В. Полянская, К. Фролова, Н. Бурлакова гэгшэдтэ баясхалан хүргэнэб. Саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэб» гэжэ дэбтэр соонь бэшэбэ.

Тус отделениин врач-хирург Владимир Эрдэмович Рыгдылониие шадамар бэрхэ врач гэжэ эмшэлүүлһэн хүнүүд магталсадаг болонхой. Наһаар залуу аад, нарин нягтаар ажалладаг юм. Владимир Эрдэмович һүүлэй үедэ олон хүнэй хотодо операци хэжэ эдэгээһэн байха. Энэ нүхэрнай саашадаа бүришье һайнаар мэргэжэхэ, олон янзын үбшэниие аргалха шадабаритай.

Мүнөө үедэ оронойимнай медицинэ ехэ юумэ туйлажа байнхай. Үбшэн хүниие эмнэхэ элдэб арганууд хэрэглэгдэнэ. Республиканска больницын хирургнуудай ажалладаг байшангай рентген-кабинет, физиокабинет соогуур эрдэмтэдэй зохёоһон шэнэ аппарадууд тодхогдонхой. Хүндэ үбшэндэ операци хэгдэхэһээ гадна, зайн галаар шаража эмшэлхэ элдэб арганууд бии болоо. Медицинын эрдэм ухаанай үшөө ехэ туйлалтань юуб гэхэдэ: хүнэй зүрхэн, уушхан ба хотын үбшэниие аргалхадаа — операци хэжэ байхадаа—үбшэниинь эсэслэн бууруулна. Хүнэй ами наһа абархын тула медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй һайн һайн аргануудые хэрэглэжэ байһан мүнөө сагта хүнэй саг соогоо хандаа һаань, ямаршье үбшэ эдэгээхэ арга байна ха юм.

Гурбадахи отделениин хирургнуудай хүдэлдэг дабхартань гарахада: «коммунис ажалай алдар солын түлөө тэмсэдэг отделени» гэжэ томо үзэгүүдээр бэшэһэн үгэнүүд хүнэй анхарал татана. Хажуудань тэдэнэй абаһан уялга алталмал гуу соо хэгдэжэ хүреэлэгдэнхэй. Эндэ ажаллагшад хэзээдэшье, ямаршье сагта үгэһэн тангаригаа наринаар сахидаг, сахихашье байха.

Т. Гармаев.

...шын үдэрһөө эмхитэйгээр...

...ск городой хэблэл ...ай эмхидхэлэй суг... ...һэн. Эндэхи хэблэл ... түрүүшын үдэрһөө ...схэлтэйгээр ажалла... ...д. Жэшээлхэдэ, Зэ... ...рамай комбинадһаа ...рнгорьева өөрын... ...адаг коллекти... ...уби зондонь эл... ...тэ, журналнуудые ...ниихэдэ рудоуправ... ...үхэр Пономарёва ... туршада коллективэйнгээ ажалшадта 450 хэһэг газетэ, журнал тараагаа.

Тэрэшэлэн хүдөө нютагта ниитын хэблэл тараагшад мүн лэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байнхай. Захааминай «Байкал» колхоздо нүхэр Тарбаев хоёр үдэрэй туршада колхознигуудай дунда 100 гаран «Буряад үнэн», 75 «Правда Бурятии», 360 түбэй газетэ болон журналнуудые тарааба.

Н. Хазагаев.

НОРИЛЬСК. Норильскиин никелевэ заводой хүдэлмэришэн Иван Варламович Рехлов элдэб зурагуудые суглуулдаг юм. Хорёод жэлэй туршада Иван Варламович жараад мянган хэһэг элдэб зурагуудые суглуулаа.

Иван Варламович суглуулһан зурагуудаа выставкэдэ табидаг. Зураг дээрэ: И. В. Рехлов Владислав хүбүүнтэеэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Багша-поэт Д. П. Давыдов

Ород арадай эрхим түлөөлэгшэдэй нэгэн Дмитрий Павлович Давыдовай түрэһөөр 150 жэл гүйсэбэ. Тэрэ хадаа Буряад орон дотор соёл гэгээрэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн нүлөө үзүүлһэн байна. Гадна уран шүлэгшэ байһыень хэн мэдэхэгүйб! Тэрэ хадаа «Алдарта Байкал — арюухан далай» гэжэ элитэ дуунай автор.

Нүхэр Давыдов 30 жэлэй турша дотор таһалгаряагүйгөөр багшалжа, тэрэнэйнгээ 14 жэл соонь Дээдэ-Үдын уезднэ училищида багшалһан байна. Түрэһэн нютагынь—Томско губерниин Ачинск хото.

Д. П. Давыдов Эрхүүгэй губернскэ гимназиин дэргэдэ 1830 оной июниин 12-то шалгалта барижа, багшын нэрэ зэргэтэй боложо, Троицкосавска (мүнөө Хяагта хото) уезднэ училищиин нэгэдэхи класста багшалхаар томилогдоһон юм. Тэрэ гэһээр лэ багшын ажалда ото ябажа гараа. Тиин 1833 ондо Яхадай уезднэ училищи эльгээгдэжэ, тэндэ 1845 он болотор хүдэлөө һэн.

1846 оной августын 17-до Дмитрий Павлович Дээдэ-Үдын уезднэ училищида хүдэлхөөр ерэһэн түүхэтэй. Тэрэ үедэ бүхы Буряад орон дотор Анаагай, Баргажанай Дээдэ-Үдын—иимэл училищинууд байһан юм.

Д. П. Давыдов хадаа Дээдэ-Үдын округой харьяата приходско училищинуудай ажал хүдэлмэриие гуримшуулха тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулһан. Тэрэ үедэ багшанарай салин хүлһэн тон бага байһан юм. Ушар тиимэһээ багшанарай хүлһые дээшэлүүлхэ тушаа саг үргэлжэ һанаагаа зободог, оролдодог һэн. Жэшээнь, Анаагай училищиин багша бүхэли жэл соогоо минл 142 түхэриг салин абадаг һаа, Д. П. Давыдовай оролдолгын ашаар лэ 265 түхэриг абадаг болоһон юм. Гадна Хориин Дүүмын заседатель Жигжитовтэ олонто хандаһанайнь эсэстэ дурсагдаһан училищида шэнэ байшан баригдаа һэн. Тэрэшэлэн үхибүүдэй байха хамтыншье байра бодхоогдоһон юм. Мүн Д. П. Давыдов Буряадай бусадшье училищинуудта тиимэ хамтын байра—пансионадуудые барюулхын хойноһоо ехэхэн оролдоо бэлэй.

Мүн шэнэ училищинуудые тогтоолгохын хойноһоо ехээр оролдодог гэхэ. Жэшээнь, 1854 ондо сэрэгэй губернаторта элидхэл бэшэхэ зуураа, Кабанск тосхондо тусхай училищи нээхые гуйһан юм.

Гимназинуудта үхибүүдые һургаһанай түлөө түлөөһые ехэ болгохо, уезднэ училищинуудта мүн лэ түлөөһэ бии болгохо тухай 1857 оной декабриин 4-дэ хаанай правительствын указ гараа һэн. Энээниие Давыдов эрид буруушааһан байдаг. «Һураһанай түлөө түлөөһэ абалга арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ муу нүлөө үзүүлхэ байха. Энээнһээ шалтагаалан, һургуулинуудта үхибүүдшье үсөөн һурадаг болоно» гэжэ бэшээ һэн. Тиин Д. П. Давыдовай оролдоһоной ашаар лэ Дээдэ-Үдын уезднэ училищида түлөөһэн абтадаггүй зандаа үлэһэн байгаа. Тэрэшэлэн түрэлхидэй албан тушаалай гү, али нэрэ түрын шата, зиндаа хаража үхибүүдые һургуулида абалга тон буруу гээд Д. П. Давыдов мэдүүлдэг байба. Тиигэһэн дээрэһээнь лэ Дээдэ-Үдын уезднэ училищида элдэб үг, зэргэтэй хүнүүдэй үхибүүд һурадаг байгаа бэзэ. Энээндэнь баяшуул, изагууртан айхабтар дурагүйлхэдэг һэн гэхэ.

Д. П. Давыдов буряад үхибүүд тушаа ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Жэшээнь, 1849 оной эсэстэ Дээдэ-Үдын уезднэ училищида һураһан гурбан буряад үхибүүдтэ магтаалай хуудаһанууд барюулагдаа һэн. Д. П. Давыдовай анхарһанай аша туһаар лэ хэдэн буряад үхибүүд тэрэ училищи дүүргэжэ, һүүлээрнь өөһэдөө приходско училищинуудай багша болоо юм.

30 жэлэй туршада Д. П. Давыдовай хэһэн бүтээһэн юумэ нилээд ехэ. Тэрээнэй үүсхэл оролдолго гаргаһанай ашаар 1850 ондо Худариин, 1848 ондо Баргажанай ород, 1859 ондо Суулгын буряад, 1848 ондо Урлугай ород, 1860 ондо Дээдэ-Үдын дүрбэн класстай гимнази манай Буряад орон дотор нээгдэһэн. Гадна приходско училищинуудые һайнаар гүхеэрхэ, багшанараар хангаха, тэндэ буряад үхибүүдые абаха, һургаха талаар нүхэр Давыдов ехэ оролдолго гаргаа.

Буряад арадай соёл гэгээрэл хүгжөөн бадаруулха хэрэгтэ ородой эрхим хүбүүдэй нэгэн —Д. П. Давыдовай оруулһан хубита нилээд ехэ. Тиимэһээ тэрээнэй һаруул һайхан дурасхаал мартагдашагүй.

В. Андреев,
Эрхүүгэй багшанарай институдай доцент.

Монгол-совет хани барисаанай булгэмэй һара үргэлжэлһөөр

ШЭНЭ МОНГОЛОЙ ДУУНУУД

Совет-монгол хани барисаанай заншалта һара Бүтэдэ Найрамдаха Монгол Арад Уласта октябриин зургаанай үдэр баяр ёһололой оршон байдалда эхилээ. Социализм байгуулжа байгаа манай аха дүү Монгол ороной ажахын айхабтар ехэ амжалтануудтай хамта арадайнь оюун бэлиг, соёл болбосорол гайхамшаг түргэнөөр хүгжэжэ байна. Гансахан уран зохёол дээрэшье абажа хараа һаа, эдэ бүгэдэнь яһала элирхэл. Энэ орондо зохёолшодой холбоон зуу гаран эдэбхитэй нүхэдһөө бүридэдэг. «Цог» гэжэ уран зохёолой, улас түрын журнал, «Соёл, утга зохёол» гэжэ гаршаатай долоон хоног бүриин газетэ гаража байдаг. Тэрээнһээ гадуур зохёолшодойнь бэшэһэн шэнэ шэнэ номууд уласай хэблэлэй газарта арба-хорин мянган хэһэгээр саг үргэлжэ хэблэгдэнэ.

Монгол ороной уран зохёолшодэй гурбадугаар ехэ хурал энэ хабар үнгэргэгдэжэ, һүүлэй үедэ хэһэн ажалаа сэгсэлэн хаража, саашадаа улам бүри эршэ зоригтойгоор, даамай гүнзэгыгөөр ажаллаха тухай шиидхэбэри абтаа. МНРП-гэй ЦК-һаа энэ хуралда зорюулагдаһан амаршалгын бэшэг соо иигэжэ хэлэгдээ һэн: «Зохёолшод баатарнуудтайгаа саг үргэлжэ хамта ажа түрэжэ, мүр мүрөө зэргэсүүлэн ажаллажа, тэдэнэй ульгэр жэшээгээр манай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ябадалда уран бүтээлэйнгөө бүхы ажалые шэглүүлхэ зэргэтэй...

Түрэл партиингаа энэ заабариие хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, Монгол ороной уран зохёолшод зоригжол түгэсөөр ажаллажа байна. Энээн тухайда «Соёл утга зохёол» газетэ баяр омогорхолтойгоор иигэжэ мэдээсэнэ: «Нёдондо, эгээл энэ үедэ бидэнэр Түдэвэй «Уулын үер», Намдагай «Саг түрын үймөөн» гэдэг томо зохёолнуудые һонирхон уншажа эхилээ һэмди. Харин мүнөө Лодойдамбын «Тунгалаг Тамир, Батуулгын «Хүхэ тэнгэри», Чимидэй «Хабар, намар» гэдэг гурбан шэнэ романуудые уншаад, дүрбэдэхиинь тэсэжэ ядан хүлеэжэ байнабди. Бодоод үзэел даа. Табяад он хүрэтэр, хоригушан жэлэй турша соо шэнэ үеын хоёр-гурбахан роман уншажа байһан аад, һүүлэй хоёр-гурбан жэл соо таба-зургаан роман уншажа байна ха юмбибди, хэды шэнээн һайхан гээшэб энэмнай!»

Дээрэ дурсагдаһан томо томо зохёолнуудһаа гадуур хэдэн олон повесть, пьесэ, поэмэ, киносценаринууд һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэгдэһэн байна. Мүнөө үеын монгол зохёолнуудай дунда яһала суурхаһан «Саг түрын үймөөн» гэдэг Намдагай роман, мүн Лхамсүрэнэй, «Хүрин морин» гэжэ поэмэ энэ жэлэй түрын шагналда табигданхай.

Монголой уран зохёолой хүгжэлтэ тухай тобшо тэдыгээр тоггтоһоной-гоо удаада уран бэлигтэ поэт Багзын Явуухуланай зарим шүлэгүүдтэй танилсуулхамнай. Энэ нүхэр манай Москвагай Максим Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдые дүүргэжэ гараһан юм. Буряадай уран зохёолшод Даша-Рабдан Батажабай, Цэрэн Галанов болон бэшэшье нүхэдөөр һайса танил, хамта һуралсаһан намтартай. Мүнөө нүхэр Явуухулан Монголой зохёолшодой холбооной уран шүлэгэй хэлтэсые хүтэлбэрилнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэгдэһэн шүлэг, дуунуудынь «Мүнгэн хазаарай шэмээ» гэһэн гаршагтай ном болжо гаранхай. Энэ номыень уншагша олониитэ айхабтар халуунаар угтаба. Өөрынгөө нютагта үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн залуу шүлэгшэ Явуухуланай саашадаа улам бүри удха түгэлдэр, уран хурса, улад зоной сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдам оромоор шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшэхыень хүсэн юрөөе!

Ч-Р. Намжилов.

Эхэ тухай дуун

Арай арайхан алхажа ябаһан үхибүүгээ
Ара үбэрһөөнь эхын дэмжэхые үзэхэдөө —
түрэһэн эжытээ түһөөлэн һананаб даа.
Сонхо дороһоо хоол олоод борохон булжамарай
Сохор ангаахайдаа яаран ниидэхые харахадаа —
түрэһэн эжытээ түһөөлэн һананаб даа.
Сөөрэмэй уһанда шэнгэнэ хаяа гэжэ дэгдээхэйгээ
Сүхэртэрөө харууһалһан ангирые обёорходоо —
түрэһэн эжытээ түһөөлэн һананаб даа.
Өөрһөөнь үндэр болошоһон үрээ үнэсэхэ гэжэ
Үбэр өөдэнь аһалдан зүдхэһэн эхые үзэхэдөө —
түрэһэн эжытээ түһөөлэн һананаб даа.

Һолонго

Намарһан бороогой намдаһанай удаа
Наратайхан тэнгэридэ һолонго татаһа.
Угтан ошожо баряад абамаар
Урдахи талада үзүүрынь алаглана.

Алагхан үзүүрынь адхаха гэхэдэш
Абшан зуура холодоод ябашана.
Хүсэл гэээшэмнай баһал иимэ ха юм даа,
Хүсэгдэхэ, баригдахагүй һолонго шэнгил даа.

Монголой дурна тала

Монголой дурна тала
Таляан үргэн аад, сэнхир.
Монгол хүнэй сэдьхэл
Талаяа һажаажа тэнигэр.
Арьбан һүрэг үрэжэхэдөө,
Үбһэн ногоо элбэгтэй.
Арад түмэн амидархадаа,
Үнэхөөр һанал нэгэтэй.
Талын хүнэй нюдэн
Дурамдал адли хёрхо.
Тоонто нютагайм хүрьһэндэ
Дарамал баялиг ехэ.

Бууша сайлама холоһоо
Айлнуудай харагдаха хашан.
Бугууляар татама ойроһоо
Наран мандахадаа һонин.
Энэ үргэн дэлхэй дээрэ
Талымнай наран угаа томо.
Эзэн бидэнэйнгээ хүл доро
Түрэлхи нютагнай уужам.
Монголой дурна тала
Таляан үргэн аад, сэнхир.
Монгол хүнэй сэдьхэл
Талаяа һажаажа тэнигэр.

Алтайн орьёл

Хүйтэн уула хүдэр мүрөөрөө
Хүхэ тэнгэриие тулган зогсоно.
Үүлэн хүлэг мүргэн бутараад,
Үбсүүн баггтань үүхирэн уригдана.

Ууладай дунда Алтайн орьёл
Мундуу баатар шэнгээр үзэгдэнэ.
Үүлэдэй дунда һүртэйгөөр шохойн,
Мүнгэн хүбөөтэй малгайнь сэнтэнэ.

...драт Булавинай уг залгамжалагшад

... тусхай корреспон... ... Щеголев Хойто ... Левокумска тос... ...жэ дамжуулна.

... һүүлшын бүлэг ...өр неделиин урда ... түрэл орондоо ... Энэ бүлэг хаса... ...бэрилэгшэ Васи... ...в намда иигэжэ ...хы юумээр ехээр ...аабди. Эндүүрээ... ...аар угтагдаһа... ...өө үнэн зүрхэнһөө ...үргэнэбди. Бидэ... ...дэй ёһоор халуу... ...

...ай Саничев үндэр ... шарайтай, үргэн ...үн. Һайса һамна... ...ахал соонь ганса ... үһэн харбажа ... Тэрэ намдуу түб... ...үйгөөр, эли тодоор ... Саничев томоо... ...дай дунда ехэ хүн... ...он хүн.

...р мүнөө бултадаа ...жал хүдэлмэритэй ...абди. Загаһашад, ...һан бидэнэр энэ ... мүнөө дээрээ да... ...абди, зүгөөр ви... ... дээрэ ажаллаха ...хүдэлмэри болоно. ...үүдтэ: бүлые тол... ...300 түхэриг, тэд... ...байһан хүн бүхэндэ ... туһаламжа болгон ...гүй барилга хэ... ... урьһаламжа аба... ... бүхэн гэртэй бо... ... юумэ бии болохо, ... хэлээ.

Би зүб хэлэнэ гүб гэжэ асууһан шэнгеэр сугларатд байһан хасагуудые Саничев шэртэн харана.

Түрэл оронoo бусаха тухай оролдожо эхилһэнһээнь хойшо Саничевта этигэдэг болоһон хүнүүд хэлэһыень зүбшөөжэ байһанаа, абяа анирггүйгөөр толгойгоо дохин мэдүүлнэ.

Тэдэнэр өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшые тойроод зогсоно. Эрэшүүлынь бүтүү һахалнуудтай. Тэдэнэр хара үнгэтэй костюмуудтай, ехэ һарабшатай картуз малгайтайнууд. Эхэнэрнүүдынь жэгтэй һонин хубсаһануудтай. Тэдэнэр тус бүридөө үргэнүүд, ялагар тодо үнгэтэй, ута богониингоо талаар ондо ондоонууд хэдэн юбкэ, тохоногһоо дээгүүр гурба-дүрбэн үнгын лентэнүүдые оёһон богони хамсытай самсануудые, эреэн соохор эльгэбшэнүүдые үмдэнхэй, шара улаан, сэнхир хүхэ, ногоон үнгэтэй, сасагтай атлас шальнуудтай.

Тэдэнэй элинсэг хулинсагууд—угаа ехэ эрэлхэг зоригто атаман Игнат Некрасовтай хамта ябалсагшад хоёр зуун табин жэлэй саада тээ иимээр хубсалдаг байһан юм. 1707—1709 онуудтахи тариашадай восстаниин вождь Кондрат Булавинай саазалагдаһанай һүүлээр хаанай сэрэгүүдтэ эсэргүүгээр Кубаниин хасагуудай хэһэн тэмсэлые Игнат Некрасов толгойлһон байгаа бшуу.

18 зуун жэлэй гушаад онуудай эсэстэ, Некрасовай наһа бараһанай һүүлээр, хасагууд Россиһаа гаража ошохо баатай болоо һэн. Хатан хаан Анна Иоановнада ошожо гэмээ мэдэрхэһээ тэдэнэр арсаһан байгаа. Тиигээд тэдэнэр түрүүшын үедэ Дунай шадарай нютагуудта зөөжэ ошоод, хожомынь Турци ороһон байна. Тэндэ ошоод, Манья нуурай эрьедэ, Мраморна далайһаа урагшаа 30 километрэй газарта тэдэнэр ажаһуудаг байгаа.

Зүгөөр Эхэ оронһоо таһараад, ородой хилэнүүдһээ холо, ондоо шажан мүргэлтэй, ондоо соёл культуратай, ондоо абари заншалтай хариин хүнүүдэй дунда ажаһуубашье, некрасовецууд өөрынгөө хэлые, мүргэлые, ёһо заншалые, хубсаһа хунарайнгаа түхэлые, хасаг сэрэгүүдэй общинын демократическа онсо өөрэ шэнжые алдаагүй байха юм. Эдэ бүгэдэ орхигдонгүй, үеһөө үедэ дамжуулагдадаг байгаа. Хасагууд нютаг зоноор холисолдожо хубилха ябадалһаа зайсажа шадаа. Иимэ тэсэбэритэй тогтууритай байлга шажанай заншал бэшэ байгаа. Некрасовецууд иимэ тогтууритай байха гээшэ түрэл орон нютагтаяа холбоо барисаагаа алдахагүй гансахан лэ арга боломжо гэжэ тоолодог байһан юм. Тэдэнэр өөһэдыгөө Россин хуби гээшэбди гэжэ тоолодог байгаа, зайгуултан ябаха бэрхэтэй хуби заяанай тохёолдобошье, түрэл газар нютагтаа дурладаг, һөөргөө бусахабди гэжэ этигэдэг байһан юм.

Василий Саничевай Кавказда асарһан һүүлшын некрасовецууд советскэ «Грузия» теплоходһоо Новороссийскда буухадаа, Эсэгэ оронойнгоо газарые таалажа ороо. Эдэнэр иигэжэ үнэхөөрөөл патриотическа һанал бодолтой байһанаа харуулаа ха юм.

Хасагуудай үнэхөөрөөл үнэн зүрхэнһөө дурлан нютагаа бусажа ерэһэниинь, даруу түбшэн зантай залуухан хасаг Иван Араловай хэлэһые шагнахада, эли боложо үгэхэ байна.

Ерэһэнэйнгээ һүүлээр неделиин үнгэрөөд байхада, хэншьеб наада зугаа гарган һагад, Араловһаа иигэжэ асуугаа: «Иван, түрэл оронодо һанагүй гүш? Ши Турцида түрөө ха юмши, тиигээд һамгаяа тэндэ орхёош». «Минии Эхэ орон эндэ, имаггал эндэ. Энээниие минии һамган ойлгожо шадаагүй хадаа, яажашье ябаглэ» гэжэ сэдьхэлээ хүдэлгэһэн хасаг хашхаржа ороо.

Энэ үедэ хасаг хүбүүн сухаришагүй, һуртэй болоод байгаа, тэрэнэй хэлэһэндэ хэншье этигэнгүй байжа шадахагүй байгаал.

Некрасовецууд түрэл оронoo бусаха тухай үнинһөө хойшо һанажа ябадаг байгаа. Түрүүшын 80 бүлэ дэлхэйн нэгэдэхи дайнай эхилхын урдуур Россида бусажа ерэһэн юм. Мянга шахуу хүнһөө бүридэһэн 216 бүлые—хасагуудай һүүлшын бүлэгые Василий Саничев асараа.

Кисловодскһоо зүүн-хойно, Кума мүрэн шадарай архи нэрэдэг хоёр совхоздо тэдэнэр ажаһууна, ажаллана.

Олон хасагууд уйтаншаг байрануудсоо ажаһууна. Зүгөөр тэдэнэй нэгэниинышье бусажа ерэһэндээ һанаата болоногүй.

— Турканuудтай үгээ ойлголсохонь бэрхэтэй байһан юм. Газарыемнай буляажа абадаг, тарияндамнай хонидоо оруулдаг байгаа. Ехээр лэ доромжолдог байгаа даа. Бидэнэр эндэ үнэн сэхээр ажаллаха аргатай болообди. Аралжаа наймаашадһаа дулдыдахаяа, ороһо тарягаа гү, али бариһан загаһаяа миинтээр шахуу худалдахаяа мүнөө болибо гээшэбди гэжэ хара хүрин шэгтэй үбгэн Иван Горин хэлэнэ.

Өөрэһөөнь холо ошодоггүй аша басагаяа харахадаа, «Эдэнэртэ ямар һайн гээшэб. Бүхы наһаяа өөһэдынхидэйнгөө дунда үнгэргэхэл. Гэр байра барихабди» гэжэ тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Хасагууд-некрасовецууд эрхим һайнаар ажаллана. Түрүүшын үдэр хүдэлмэрилхэдөө, тэдэнэр бүхы бүлэнэртэеэ хамта виноградникгууд дээрэ гаража, 51 тонно виноград хурьяагаа. Тиигэжэ виноград үргүүлдэг бэрхэ хүнүүдыешье гайхуулһан байна.

Өөһэдынгөө тосхонуудта тэдэнэр ехэ дуратай. Ород арадай нэгэ бүлэ дотор дахяад орожо ажаһууһанаараа тэдэнэр омогорхоно.

(ТАСС).

Улаан-Баатар хото. Сүхэ-Баатарай хүшөө.

МОНЦАМЭ-эйн фото.

Түвын АССР-эй нэгэдэхи жэлэй ой

КЫЗЫЛ, октябриин 10. (ТАСС). Түбые Автономито Советскэ Социалистическэ Республика болгоһон сагһаа хойшо мүнөөдэр нэгэ жэл гүйсэбэ.

Өөрынгөө ойе залуу автономито республикын ажалшад ажал·хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые туйлажа угтаба. Промышленна предприятинуудай, барилгануудай хэдэн зуун хүдэлмэришэн Октябриин урда тээхи уялгануудаа дүүргээ. Түвын тариашад гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Манайда айлшаар...

Цыган арадай залуушуулай хатар, дуунай ансамблиин коллектив манай республикада айлшалhанаа hаяхан бусаба. Дүрбэхэн жэлэй үмэнэ эмхидхэгдэhэн тус ансамбль хонгёо хурса дуугаараа, гоё hайхан хатараараа ажалшадай зүрхэ эзэлжэ шадаа. Тус ансамбль Белоруссi, Украина, Кавказ шадарай арадуудта, шэнэ, боро газар элдүүрилэгшэдтэ, Братска ГЭС-эй хүдэлмэришэдтэ концерт харуулhан байна. Мүн эдэнэрэй «Цыганские напевы» гэhэн кинофильмдэ буулгагдаhан намтартай.

Республикын урда зүгэй Хяагтын таряашад, малшадта, Галуута-Нуурай «хара алта» малтагшадта концерт харуулаа.

...Гүрэнэй ород драмын театр соо городоймнай ажалшад олоороо сугларжа, hайн программатай концерт шагнажа, сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргөө. Ансамблиин артистка Галина Волшанинова хонгёо хурса хоолойгоо эдэлүүлжэ, харагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдэбэ. Мүн хүнгэн, солбон хатаршье сугларагшадай анхаралые хандуулаа.

Хүндэтэ айлшаднай эндэhээ Шэтэ, Владивосток городуудаар ябажа, концерт харуулха түсэбтэй.

—Гэдэргээ бусахадаа танай город хүрэжэ, ажалшадта дахин концерт харуулха хүсэлэнтэйбди,—гэжэ тус ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ К. Н. Волшанинов мэдүүлээ.

Алтан медаль абтаа

ВАРНА. Дэлхэйн шатаршадай дунда эхилhэн 15-дахи олимпиадын hүүлшын уулзалгануудай урда тээ, хойшолуулагдаhан партинууд наадагдаа.

Эндэ сугларагшад Ботвинник Фишер хоёрой наада ехэтэ hонирхожо хараа. Үни удаан тулалдаhан эдэ хоёр 68-дахи ябадалдаа тэнсээ. Тэрэшэлэн Михаил Таль Дональд Бирн гэгшэд тэнсэhэн байна.

Тиигэжэ олимпиадын гол уулзалга—СССР США хоёрой командануудай наадан дүүрээ. Советскэ Союзай түлөөлэгшэд энэ уулзалгаяа 2,5—1,5 тоотойгоор шүүhэн байна.

Мүрысөөндэ хабаадалсаhан Болгари, Венгриин шатаршад уулзалгаяа 2:2 тоотойгоор дүүргээ. Югославиин командынхид бэрхээр наадажа, ФРГ-гэй шатаршадые 2,5:1,5 тоотойгоор шүүгээ. Голландиин түлөөлэгшэд ГДР-эй командые 3:1, Чехословакиин командые мүн лэ 3:1, үни удаан наадаhан Аргентинын түлөөлэгшэд Румыниин командые 3:1 тоотойгоор шүүhэн байна.

hүүлшын уулзалгын урда тээ СССР-эй команда 29 очкотой түрүүлжэ ябана. Югослави—25, США—24, Аргентинэ—23, Венгри—21,5, Болгари, ГДР—19, ФРГ—18,5, Румыни—18, Чехословаки, Голланди—17, Австри 9 очкотой болонхой.

Советскэ Союзай шатаршад үнэн ёhоороо түрүү hуури булаалдажа ябаhан командые аяар дүрбэн очкогоор ахижа, түрүү hуури эзэлээд, дэлхэйн чемпионуудай алтан медальда хүртэбэ ха. Мүнгэн, гуулин медальда хүртэхын түлөө шанга тулалдаан болохоор хүлеэгдэнэ. Югослави, США, Аргентинэ, Венгриин шатаршад энэ хүндэтэ hуури булаалдажа юм.

Түгэсхэлэй мүрысөөндэ СССР-эй команда Венгриин, Югославиин шатаршад Америкын Холбоото Штадуудай командатай наадаха болонхой.

* * *

Советскэ Союзай шатаршадай команда—Михаил Ботвинник, Тигран Петросян, Борис Спасский, Пауль Керес, Ефим Геллер, Михаил Таль гэгшэд бүхэдэлхэйн шатаршадай 15-дахи олимпиада дээрэ хабаадалсажа, дэлхэйн чемпионуудай алтан медальда зургаадахияа хүртэбэ.

Энэнь СССР—Венгриин командануудай шатаршад Геллер—Билек хоёрой уулзалга тэнсэлгээр дүүрэхэнь эли боло. Тиигэжэ Советскэ Союзай команда 30,5 очкотой болоhон байна. Иимэ олон очко ямаршье командын суглуулжа шадахагүйнь мэдээжэ болонхой.

МИХАИЛ БОТВИННИК ШАТАРАЙ ОЛИМПИАДА ТУХАЙ

— Шатарай арбан табадахи олимпиада, манай Болгариин нүхэдэй ашаар эмхидхэгдээ юм. Тиимэhээ Варнада сугларhан бүхэдэлхэйн 37 оронуудай түлөөлэгшэд, Болгариин правительствада баяр ёhололоо хүргэхэ зэргэтэй,—гэжэ ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэhэн дэлхэйн чемпион Михаил Ботвинник мэдүүлээ.

«Советскэ Союзай команда нэгэшье очко алдангүй наадажа, түрүү hуури эзэлхэ ёhоороол эзэлээ. Би өөрөө командынгаа гэшүүдhээ үсөөн очко абааб. Теэд намтай наадагшадни бэрхэ шатаршад байhаниинь элитэ».

«Гроссмейстер Роберт Фишертэй минии наадаhан арбадахи уулзалга ехэ хэсүү шангаар үнгэрөө. Тэрээнтэй энэ үдэр хүрэтэр наадажа үзөөгүй байгааб. Эдир шатаршан наадаяа яhала hайнаар үнгэргэжэ ябатараа, наадаhай хойшолуулагдахын урдахана—42-дохи ябадалдаа гүйсэтэй морёо муу сагаан тэмээгээр андалдаа. Тиигэжэ ноёнойнгоо байдалые муу болгоо бшуу. Хойшолуулагдаhан партидаа Фишерэй зарим тэдэ амжалта туйлахашье hаань, би hайн хамгаалга эмхидхээб. Тэд шатаршадай хоорондо болоhон гансахан уулзалга үшөө юуншье тухай хэлэхээр бэшэ. Тиибэ ябашье, Роберт Фишер дээдэ зэргын бэрхэ шатаршан гэжэ хэлэхэ байнаб.

Арбан табадахи олимпиада дээрэ бэлиг шадабаритай залуушуул олон байгаа. Жэшээнь, болгар Тринговые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэ уласхоорондын гроссмейстерэй нормо дүүргэhэн байна, нүгөөдэ болгар мастер Падевский, Румыниин мастер Чокылтя гэгшэдые тэмдэглэхэ шухала».

Быкова—Гаприндашвили

МОСКВА. Эхэнэр шатаршад Елизавета Быкова Нона Гаприндашвили хоёрой дунда дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй наймадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ.

Хоёр талаhаа шанга шанга добтолгонуудые хэлэсэhэн эдэ хоёрнай 41-дэхи ябадалдаа наадаяа хойшолуулаа.

Найман уулзалгын удаа Нона Гаприндашвили 6:1 тоотойгоор, хойшолуулагдаhан нэгэ партитай түрүүлжэ ябана.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhА

Румын-совет хани барисаанай hара

БУХАРЕСТ, октябриин 10. (ТАСС). Румын-совет хани барисаанай hара Румынидэ эхилэнхэй. Олон областьнуудай түбтэ румын-совет хани барисаанай hарада зорюулагдаhан суглаанууд үнгэргэгдөө. СССР-тэй хани ёhоной холбоо тогтоохо Румыниин нэгэдэлэй областной Соведэй түрүүлэгшэ Константин Гика гэгшэ Бакэу городой ажалшадай суглаанда элидхэл хэбэ. Крайоводо, Тимишоарта, Яссада, Плоештидэ, Тыргу-Мурешдэ, Сучавада болон бусад городуудта, промышленна түбүүдтэ румын-совет хани барисаанай hарада зорюулагдаhан суглаанууд болобо. Румын-совет хани барисаан хадаа манай арадай ехэ туйлалта мүн гэжэ элидхэлнүүд суглаанда хэгдэнэ. Совет-румын хани барисаанай бүлэгэмэй делегаци орон соогуур ябахаяа үсэгэлдэр гараба. Тус делегаци Плоешти городто, Теляженэй нефть шанаржуулдаг заводто хүрэhэн байна.

КНДР-эй hунгалтын дүнгүүд

ПХЕНЬЯН, октябриин 10. (ТАСС). КНДР-эй Арадай дээдын суглаанда hунгалта болоо. Энэ hунгалтын дүнгүүд тухай hунгуулиин түб комиссиин мэдээсэл эндэ толилогдобо. hунгуулиин 383 округуудта бүридхэлдэ абтаhан hунгагшад hунгалтада булта хабаадаа гээд мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Арадай дээдын суглаанай депутатта кандидадуудай түлөө hунгагшад булта дуугаа үгэhэн байна.

hунгуулиин округуудта бүридхэлдэ абтаhан Арадай дээдын суглаанай 383 депутадууд республикын Арадай дээдын шэнэ суглаанай депутадуудаар hунгагдаба.

Эхэ оронойнгоо хуули гаргадаг дээдын органдо hунгаhан hунгалтын дүнгүүд агуухэ түүхэтэ илалтамнай болоно гээд «Нодон синмун» газетэ бэшэбэ.

ГЕРМАНИИН Д... ЧЕСКА РЕСПУБЛИ... округто Люббенау гэд... ростанци баригдажа ... станциин нэгэдэхи ... турщада ашаглагда... ха. Түлишөөр хүдэлд... ехэ электростанци 196... гэгдэхэ. Зураг дээ... станциин барилга.

АДН-ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сессидэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10. (ТАСС). Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо түүхэтэ декларацие бэелүүлүүлхэгүйн түлөө колонизаторнууд оролдолго гаргана. Гвинейн Республикын президент Секу Туре колонизаторнуудай ии hэ хорото дашануудые буруушаагаа. Тиигээд бүхы колониальна арадууд 1963 оной октябриин 24 хүрэтэр бэеэ даанхай байдалтай болохо ёhотой, Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси иимэ резолюци батаабаха ушартай гээд Гвинейн Республикын президент Секу Туре дурадхаба. Энэмнай эгээ хожомойнь болзор болохо гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Африкын арадуудай нэгэдэлтэй болохо зорилго тухай Секу Туре анхаралаа ехээр табиба. Африкын арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалтай болохо, экономическа, социальна, соёл культурын хүгжэлтэ туйлаха тэмсэлдэ энэ нэгэдэл тон шухала удха шанартай гэжэ Секу Туре үргэлжэлүүлбэ. hая бии болоhон оронууд иимэ нэгэдэнги байгаа hаа, бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа шадаха. Колониальна дарлалтада байhан Африкын арадууд аха дүү арадуудайнгаа дэмжэлгээр түргөөр эрхэ сүлөөтэй болохо гээд Гвинейн Республикын президент Секу Туре hанамжалба.

Уласхоорондын худалдаа наймаа эрхилхэ тухай бүхэдэлхэйн конференци зарлаха дурадхалые Гвинейн президент дэмжэбэ.

«Маанадта hаад тойбо ушаруулаг хүсэнүүдэй аашые буруушаанабди. Экономическа бэрхэшээлнүүдтэй, үлэсхэлэн, үбшэнтэй бидэнэр тэмсэнэбди. Бүхы дэлхэйн хүгжэлтын, бүхы арадуудай зол жаргалай, эб хамта байхын түлөө тэмсэнэбди. Эб найрамдал мандаха болтогой!» гээд Секу Туре үгэеэ дүүргэбэ.

Нигериин түлөөлэгшэ Нома Кака гэгшэ удаалуулан үгэ абажа, буу зэбсэг ехээр бэлэдхэхэ ябадалые буруушаагаа.

Йемен... правитель... шиидхэб...

КАИР, октябр... (ТАСС). МЕН аген... респондентын Сана... мэдээсэhээр, Йемен... Республикын Мин... Совет Сана, Таиза... городуудтахи хаан... гуудые гүрэнэй мэд... ба.

Эдэ ордонгуудай... ниинь гостиницэ ... юм. Ходейдын зарим... та правительствын... гаанууд байрлаха.

Сенадай түрү... Гастон Мони... үгэ хэлэ...

ПАРИЖ, окт... (ТАСС). Сенадай ... Гастон Моннервиль... кын ёhо гуримуудые... генерал де Голлиин... гануудта эсэргүү ... дэр үдэшэлэн хэлэ...

Республикын ... түсэбэй демократи... шэнжэтэй байhыень... римтанууд дээрэ ... лаа. Мүнөө орон ... лэгдэжэ байгаа ко... гуримуудые энэ тү... дүүлигээр хазагай... рилготой. Гүрэнэй ... шые бүгэдэ ниитын... таар hунгаха гээшэ... тай хэрэг болоно. ... энэ ушар республи... тудуудта, эрхэ сүл... байжа магад гээд ... рүүлэгшэ Моннерв... жэлүүлбэ. Констит... муудые хазагайрүү... далтай республика... мокрадууд эбсэхэг... хэдэ конституциин ... дые хазагайруулhан... хы хүнүүдэй эрхэд... ааша болоно гэжэ ... сенадай түрүүлэгша...

Сенадай бүхы гэ... публикые хамгаалх... Национальна сугла... раагдаhанай hүүлэ... даа түлөөлэгшэдэй ... ган болоно. Дүр... хэмжээнүүд респуб... баагүй. Эдэ хэм... hайн лэ hаа бо... хабаатай байха. А... лоходо «үгы» гээд ... рюусаха ёhотой гэ... виль тэмдэглэбэ.

Моннервилэй ... байха үедэ сенатор... сэ альга ташаа... үгэнүүдые хашхар...

Моннервилэй хэ... тусхай хуудаhан д... жо, бүхы Франци ... ха шиидхэбэри аб...

Сенадай түрүүл... hэн үгэ ороной ара... даhан хандалга бо... Франциин ниислэ... лэгдэнэ. Энэ ханд... литическэ ехэ удх... байха гээд hанам...

ЩЕЦИН ГОРОДТО СЭРЭГЭЙ ПАРАД БОЛОБО

ВАРШАВА, октябриин 10. (ТАСС). Польшиин Щецин городой тугуудаар, транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Варшавын договорто хабаададаг оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй hургуули хэжэ бусаhан частьнуудые баяр ёhололой оршон байдалда угтаба. ПАП агентствын мэдээсэhээр, үсэгэлдэр энэ городто сэрэгэй ехэ парад болобо. Польшиин сэрэгэй, Совет армин, ГДР-эй арадай национальна армиин агаарай-десантна, бронетанкова, далайн сэрэгүүд, хуурай газар дээгүүр ябадаг сэрэгшэд энэ парадта хабаадаба.

Польшиин Арадай Республикын национальна обороной министр генерал-полковник Мариан Спыхальский парадые угтан абаба.

Варшавын договорто хабаададаг оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко, Польшиин сэрэгэй Верховно командованиин, генералитедэй түлөөлэгшэд, Варшавын договорто хабаададаг гэшүүд-оронуудай арминуудай делегацинууд парадта байгаа.

Частьнуудай урдуур ябажа, амаршалhанай hүүлээр генерал-полковник М. Спыхальский сэрэгшэдтэ хандажа үгэ хэлэбэ.

—Манай оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ гэжэ эб найрамдал тогтоохо зорилготой. Варшавын договорто хабаададаг гэшүүд—оронуудай, бүхы социалис можын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй хани барисаан, аха дүү ёhоной харилсаан мүн лэ эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулагданхай,—гэжэ генерал-полковник М. Спыхальский мэдүүлбэ.

Дайн байлдаа, зэрхэг түримхэй добтолго үүсхэхэ hэдэлгэтэй империалис хүсэнүүдэй ама татахын зорилгоор өөрыгөө хамгаалха шадабаряа бэхижүүлхэ ёhотойбди. Социалис можын нэгэдэлые бэхижүүлэн, өөрыгөө хамгаалха шадабаряа улам нарижуулан hайжаруулжа, социалис оронуудай сэрэгшэдэй аха дүү ёhоной харилсаа холбоое бэхижүүлнэбди, эб найрамдалай хүсые бидэнэр ехэдхэнэбди, дайн байлдаанай аюулые багадханабди гэжэ генерал-полковник М. Спыхальский үргэлжэлүүлбэ.

Сэрэгэй hургуули хэхэдэ хабаадаhан частьнууд хүндэлэлэй трибунын урдуур hүр жабхалантайгаар ябажа гараба.

Парад болоод байха үедэ бомбардировщигууд, истребительнүүд дээгүүр ниидэн үнгэрбэ. Тэдэнэй олонхинь абяанhаа түргөөр ниидэжэ гараhан байна.

Үнинэй түүхэтэй Щецин городой хэдэн мянгаад ажалшад социалис оронуудай аха дүү арминуудай сэрэгшэдые халуунаар амаршалба.

ФРАНЦИДА ПАРЛАМЕНТЫН hУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҮДЭР ТОДОРХОЙЛОГДОО

ПАРИЖ, октябриин 10. (ТАСС). Франциин Национальна суглаанай hунгалта ноябриин 18-да (нэгэдэхи шатань), ноябриин 25-да (хоёрдохи шатань) үнгэргэгдэхэ болобо. Франциин Министрнүүдэй Соведэй мүнөөдэрэй заседанида иимэ шиидхэбэри абтаа.

США-да нюуса хэмэл одон табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10. (ТАСС). «Тор-Агена-В» тухэлэй ракетын хүсөөр нюуса хэмэл одон табигдаа гээд, Америкын агаарай сэрэгэй хүсэнүүд мэдүүлээ.

Юнайтед пресс интернейшнл агентствын мэдээсэhээр, энэ хэмэл одон Ванденберг гэдэг авиабазаhаа үсэгэлдэр табигдаа гэжэ хэлэгдэнэ.

ЮПИ агентствын корреспондентын Ванденберг авиабазаhаа мэдээсэhээр, хэмэл одон дэлхэйе тойрохо замда ороо гү, али үгы гэжэ агаарай сэрэгэй хүсэнүүд мэдээсэхэ ёhогүй. Иимэ шэнэ заабари агаарай сэрэгэй хүсэнүүдтэ үгтэhэн байна.

БООМДО БОЛОhОН ҮНЭН УШАР

1. ЯМААН ДАХЫН hАЙГААР...

—Нүхэр ши, үдэшын зургаан часта хүрөөд байха бшууш даа. Булта сугларaад байхабди, хүн бүхэндэ хэлээтэй, бү хойнтоорой. hууринуудаа эзэлхэбди,—гэжэ Гомбоевой хэлээшые hанан hанан, совхозой буруудые харадаг Дашнима Дашиев гэшхэлнэ. Яараха гэхэдэнь ута ямаан даха унжалзаад, хүлынь орёогоод, урагшань ябуулбагүй. Хэды халуудаашье hаа, тэсэжэл ябана. Мүнөө hүни хүйтэн. hүниие дүүрэн hууха болоо hаа, энээнгүйгөөр аргагүй ха юм.

hаалиин фермэ дээрэ моринойнгоо шадалаар гүйлгэжэ ерэхэдэнь, бэшэ нүхэдэйнь зургаа-долоон морид уяатай, хазаарайнгаа ама химэлэн байгаа hэн.

Дашинимын бурууннуудаа хашаа, хорёондоо оруулжа, сайгаа уhаар байтар, үни хада зургаан час болошоо бэлэй. «Яалтай юм? Ошоогүй hаамни, айгаад ерэбэгүй гэлсэхэл даа,»—гэжэ hанаhан Дашинима үнинhөө хойшо абяа гаргаагүй хоёр аматаяа ханаhаа абажа, аршасагаагаад, мориной хурдаар гүйлгэжэ ерэhэн аад, энэ hалиржа ябана.

«Үхэhэн малай бэе буладаг газарта баабгай ябадаг болоод байна. Хэзээ заяанай манай эндэ хара баабгай харагдадаггүй аад, харагдадаг болоо, хариин оронhоо ерээ ха. Заримдаа адуулганда ябаhан малда добтолно гэлсэнэ. Болгоомжогой hэргэлэн буруудаа харагты»,—гэжэ гурбадахи фермые эрхилэгшэ Шираб-Норбо Цыдыповэй хэлэхэдэ, Дашиевай досоо заригад гэхэдэл гээ hэн.

Эдэ hайн, бэрхэ ангуушадай hайгаар бартахиие даралсаха hанаатай ябаhан Дашинимын дахаяа шэрэhээр ябатар, ой соо харанхы болошобо. Хүрэхэ гэhэн газартаа дүтэлхэ бүреэ, Дашинимын айдаhан хүрэжэ захалба. «Иигэжэ ябатараа гэнтэ гансаараа уулзашоо hаа яаха гээшэбиб?»—гэжэ hанахадаа, хуухынь үhэн үрзыхэдэл гэнэ. Гэнтэ урдань нэгэ юумэн түглыжэ харагдаба. Дашинима буугаа түргэн мүрhөө абажа, шабхыень татаад, амяа досоошонь таташанхай, сабщалаагүй нюдөөр гэтэшэнэ. Теэд тэрэнь баhал хүлзэшэhэн юумэдэл хүдэлнэгүй. Нилээд удаан гэтэжэ байгаад, тэрэнэйнгээ амидын шэнжэгүй байхадань, Дашинима буугаа бэлэн баряад, аалихан маряаhаар дүтэлхэдэнь, хара түгсэг госхойжо hууба.

Гэнтэ ойн дорьбосо буугай абяан шааяшаба. Тэрэнэй hүүлээр баhа нэгэн шурьюулжархёо.

«Аа, эдэмнай одоолшье мүнөөхиеэ мухарюулжа байна ха юм, харин тэдэнhээ дохёод наашаа нам тээшэ орожо ерэгшэб»,—гэhэн бодол Дашинимын толгойдо сахилгаан түргэн орожо, тэрэ бэгзыгээд буугай дуун тээшэ гүйщэбэ. Эндэл хүлеэгдээгүй ушар болоо hэн. Удаа дараа дээрэ дээрэhээнь буугай дуун нэрьежэ, Дашинимын зүүн мүр халуу бусалхадал гээд, хүлнүүдынь ээдэлдэн, оро бодогүй мухаришаба.

«Бү буудыт, энэмнай хүн лэ!»—гэжэ хэнэйшьеб хашхархые дуулаад, мэдээ табижархёо hэн.

Харин аза тудажа, хоёр-гурбан картечь арhыень соолоод, яhандань тулашаhан байгаа.

—Ямаан дахаhаа боложо,—алуулан алдаашье hаа, тэрэнэйнгээ hайгаар лэ амиды үлэhэн хүмби,—гээд Дашиев мүнөө энеэнэ.

2. ТЭГШЭ ТЭРГЭ ТЭЭШЭЭ

—Ойдол гараха hаа гар хооhон ябаhанай хэрэггүй,—гэжэ эндэ хэлсэдэг болонхой.

Тиимэhээ hургааг отолхоёо Хабшараанга өөдэ гараhан хонишон Тэгшэ Цыбиков, совхозой хүдэлмэришэн Жамсо Дармаев хоёр нэгэ нэгэ дробовигуудые тэргэ дээрэ хаянхай ябаба.

Ой соо орожо, жэжэхэн нэгэ жэгдэ hургаагуудые хараашалhаар ябатараа, хоёр нүхэд өөhэдөөшье ойлгонгүй хоёр тээшээ таhаршоо hэн.

Жалгын эрмэг дээрэ Жамсын байгаад, иишэ тиишээ хараашалжа байтар, арбаад алхамай хажууда мүнөөхи хара баабгай шоргоолжонэй бута онгилжо байба. Дармаев сошоhондоо гэдэргээ найгалзахадаа, гэшүүhэ хуха гэшхэжэрхибэ. Баабгай залд гэжэ гэдэргээ харахадаа, Дармаевые обёоржо, байрадаа хүдэлэнгүй зогсошобо. Баабгай хүн хоёр бахардаhандаа урда урдаhаа гэтэлсээд, удаан дуугай байба. Жамса мүрhөө буугаа абахаяа зүрхэлэнгүй, гэдэргээ боло болоhоор, саашаа гүймсөөрөө: «Тэгшэ-э, баабгай!» гэжэ ойн сууряататар хашхарба.

Тэгшэнь модо тайраха гэжэ hүхэеэ далайгаад байтараа, нүхэрэйнгөө муухайгаар хашхараад орожо ябахые хараhаар, хажуудаа түшүүлээтэй байhан буугаа саб шүүрэжэ абаhаар, тэргэ тээшээ гүйшэбэ.

—Байзыш Тэгшэ, буудаял!—гэжэ нүхэрэйнгөө хэдышье хашхараа hаа, Тэгшэ тэргэ тээшээ гүйжэл ябаба.

Амидашаhан хоёр бэе бэеэ эрьюулэн гүйлдэжэ, моринойнгоо уялаа тайлаhаар, тэргэдээ hуугаад, гэдэргээ харахадань—мүнөөхи баабгай жалгын орой дээрэ хорёод метрэй газарта хойноhоонь хаража байгаа.

Жамса хүсэд шагаaншьегүй буудажархиба. Тэгшээ харахадань, тэнгэри өөдэ hурьюулжархёод:

—Ум маани бадмиихан!—гэжэ байба. Утаанай тарахада, мүнөөхи баабгайнь харагдабагүй. Хоёр нүхэд гэр тээшээ гүйлгэлдэлэй.

***

Иигэжэ нэгэ баабгай «Эрдэм» совхозой гурбадахи фермын хүн зониие хүлгүүлжэ, хүнүүдэй хэлсэхэ зугаа боложо байна. Хэн ангуушан энээниие унагаажа, эндэхи хүнүүдые амаруулагша ааб даа.

В. Лубсанов.

Сагай үзэгдэл

Гидрометбюрогой мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудта бага зэргэ саhан орохо. Баруун хойто зүгhөө hулаханаар hалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 10—12 градус хүйтэн, үдэртөө 0—2 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Октябриин 13—14-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саhан орохогүй. Баруун хойто зүгhөө hулаханаар hалхилха. hүниндөө хойто аймагуудта 12—17, бусад аймагуудта 7—12, үдэртөө хойто аймагуудта 2—7 градус хүйтэн, урда аймагуудта хоёр градус хүйтэнhөө гурбан градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. Ц...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 2... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редакт... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и ... —24-74, сельского хозяйства и советского строитель... промышленности, транспорта, информации—35-14, ... литературы и искусства—34-05, писем и рабселькор... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00580. Зак. ...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1962 оной октябриин 12.